

Naslov originala:

Amélie Nothomb
Le Voyage d'hiver

© Editions Albin Michel, S.A., Paris, 2009

This book is published by arrangement with Literary Agency "Agence de l'Est".

AMELI NOTOMB

ZIMSKO PUTOVANJE

PREVELA S FRANCUSKOG
SANJA ŽIRO PANTELIĆ

Izdavač
PAIDEIA, Beograd

Generalni direktor
PETAR ŽIVADINOVIĆ

Glavni i odgovorni urednik
VESNA JANJIĆ

© 2010, PAIDEIA, za ovo izdanje

PAIDEIA
BEOGRAD 2010.

NA aerodromima se, kada prolazim kontrolu, nerviram, kao i svi. Nikada mi se nije desilo da ne aktiviram čuveni bip. I tako uvek bivam počašćen potpunim tretmanom, muške ruke me prepipavaju od glave do pete. Jednoga dana nisam mogao da odolim, a da im ne kažem: „Zaista mislite da želim da dignem u vazduh avion?“

Loša ideja: naterali su me da skinem odeću. Ti ljudi nemaju smisla za humor.

Danas prolazim kontrolu i nerviram se. Znam da ću aktivirati čuveni bip i da će me muške ruke prepipati od glave do pete.

A danas ću zaista dići u vazduh avion koji poleće u 13h30.

IZABRAO SAM avion koji poleće sa aerodroma Šarl de Gol Roasi pre nego neki koji poleće sa Orlija. Imao sam za to dobre razloge: aerodrom Roasi je mnogo lepši i prijatniji, destinacije su raznovrsnije i udaljenije, bescarinske prodavnice pružaju više mogućnosti. Ali glavni motiv je što u WC-ima na Orliju ima baba-sera.

Problem nije što im treba platiti. Uvek se u dnu džepa nađe nešto sitnine. Ali ne podnosim da se sretnem sa osobom koja će kasnije čistiti moje tragove. To je ponižavajuće i za nju i za mene. Ne verujem da preterujem kada kažem da sam delikatan momak.

A danas postoji mogućnost da često idem u WC. Po prvi put se spremam da dignem avion u vazduh. To je ujedno i poslednji put, budući da ću i ja biti u njemu. Uzalud sam razmišljao o, za mene, pogodnijim rešenjima, ali nisam uspeo da ih pronađem. Kada ste građanin N, takav čin neumitno podrazumeva samoubistvo. Ili pak treba pripadati nekoj organizovanoj mreži, što se meni ne dopada.

Nisam u duši neko ko voli da sarađuje. Nemam osećaj za ekipni rad. Nemam ništa protiv ljudskog roda, gajim naklonost ka prijateljstvu i ljubavi, ali delovanje

po meni može da bude jedino usamljeničko. Kako mislite da izvršite velika dela kada se neko stalno kači za vas? U nekim slučajevima moramo se osloniti samo na sebe.

Onaj ko stiže isuviše rano ne može biti okarakterisan kao neko ko je tačan. Pripadam toj vrsti: toliko se plašim da ne zakasnim da nepogrešivo stižem znatno ranije.

Danas sam potukao svoj rekord: u trenutku kada se pojavljujem na šalteru da čekiram kartu tačno je 8h30. Gospođica mi nudi mesto na ranijem letu. Odbijam.

Pet časova čekanja neće biti suvišni, jer sam sa sobom poneo ovaj blok i ovu hemijsku olovku. Do svoje četrdesete sam uspeo da izbegnem sramotu pisanja, a sada otkrivam da zločinačka aktivnost nameće potrebu za pisanjem. Nije strašno, jer će moja pisanija u avionskoj nesreći zajedno sa mnom odleteti u vazduh. Neću biti prinuđen da čitanje svog rukopisa nudim nekom izdavaču, glumeći nehajnost dok tražim njegovo mišljenje.

Pri prolasku kontrole sam aktivirao bip. I po prvi put sam se nasmejao. Kao i obično, muške ruke su me prepipale od glave do pete. Moj smeh im se učinio sumnjivim, rekao sam im da sam goliciljiv. Kada su sadržaj moje torbe pretresli do sitnih creva, ugrizao sam se za obraz da se ne bih smejao. Još uvek nisam posedovao ono što će mi poslužiti za izvršenje zločina. Potom sam u jednoj bescarinskoj prodavnici kupio materijal.

Trenutno je 9h30. Pred sobom imam četiri časa da utolim ovu čudnu potrebu: da napišem nešto za čije čitanje neće biti vremena. Kažu da u trenutku smrti čoveku pred očima, u jednoj sekundi, prodefiluje čitav njegov život. Uskoro ću saznati da li je to tačno. Dopa-da mi se ta perspektiva, ni za šta na svetu ne bih želeo da propustim *best of* svoje prošlosti. Ako pišem, to možda i činim kako bih pripremio posao montažera koji će odabrati slike: podsetiću ga na najlepše trenutke, sugerisati mu da ostavi u senci one koji su mi manje važni.

I ako pišem, to možda činim iz straha da taj munjevit film ne postoji. Nije isključeno da su u pitanju priče za malu decu, da se umire glupavo, a da se uopšte ništa ne vidi. Pomisao da ću da iščeznem bez tog kratkopreglednog transa bi me dovela do očajanja. Iz predostrožnosti ću pokušati da sebi pisanjem poklonim taj spot.

To me podseća na moju nećaku Alisiju, četrnaestogodišnjakinju. Mala je pred MTV-om od kada se rodila. Rekao sam joj da bi joj, ako bi umrla, pred očima prodefilovao spot koji bi počeo sa *Take That*, a završio se sa *Coldplay*. Nasmejala se. Njena majka me je upitala zbog čega napadam njenu ćerku. Ako se zafrkavanje jedne adolescentkinje može nazvati napadom na nju, jedva da se usuđujem da zamislim koji glagol će moja snaja da upotrebi kad sazna koju sam ulogu odigrao u aferi Boeing 747.

Naravno, razmišljam o tome. Atentati postoje samo zbog ispredanja priča i zbog medija, tog ogovaranja u planetarnim razmerama. Avion se ne otima iz zadovoljstva, već da bismo se našli na naslovnoj strani. Ugasite medije i svi teroristi će otići na biro za nezaposlene. Neće se to skoro desiti.

Zamišljam kako će se već od 14h, u stvari od 14h30, uzimajući u obzir večita kašnjenja, moji agenti zvati CNN, AFP, itd. Izraz lica moje snaje večeras pred dnevnikom u 20h. „Lepo sam ti govorila da je tvoj brat bolesnik!“ Veoma sam zbog toga ponosan. Zahvaljujući meni, Alisija će po prvi put u svom životu gledati neki drugi program, a ne MTV. Pa ipak će na mene biti kivni.

Nije besmisleno što već sada pružam sebi zadovoljstvo da zamišljam scenu: neće me više biti kako bih se naslađivao gnevom koji ću izazvati. Kako bi se za života uživalo u svojoj posmrtnoj reputaciji, najbolje je unapred je predvideti pisanjem.

Reakcija mojih roditelja: „Oduvek sam znao da je moj drugi sin drugačiji. To je od mene nasledio“, reći će moj otac, dok će moja majka već biti usred izmišljanja autentičnih sećanja koja su nagoveštavala moju sudbinu: „Kada je imao osam godina, pravio je avione od Lego kocki, a potom ih bacao na svoj ranč igračku.“

Moja sestra će pak s nežnošću prepričavati stvarna sećanja čiju će vezu sa događajem uzaludno pokušavati da pronađu: „Umeo je da dugo, pre nego što bi ih pojeo, posmatra bombone u svojim rukama.“

Moj brat će, ako ga žena pusti da dođe do reči, reći da se, imajući u vidu moje ime, nešto tako moglo i očekivati. Ta nerazumna tvrdnja nije neosnovana.

Dok sam bio u majčinoj utrobi, moji roditelji su mi, ubeđeni da sam devojčica, nadenuli ime Zoe. „Tako lepo ime koje znači život!“ obznanjivali su. „I koje se rimuje s tvojim imenom“, govorili su mojoj sestri Kloe, očaranoj svojom budućom sestrom. Erik, njihovo najstarije dete, ih je već toliko ispunjavao svojom ozbiljnošću, da im se još jedan dečak činio suvišnim. Zoe je mogla biti jedino ponovljena prekrasna Kloe u malom.

Moje međunožje je to na rođenju opovrglo. Radosno su se tome privoleli. Ali im je do imena Zoe toliko bilo stalo da su po svaku cenu tražili njemu odgovarajuće muško ime: u jednoj pohabanoj enciklopediji, našli su Zoil i dodelili mi ga, a da se uopšte nisu zapitali za značenje onoga što će me osuditi da postanem hapaks.

Napamet sam naučio šest redova posvećenih Zoilu u Rečniku vlastitih imena: „Zoil (na grčkom Zoilos). Grčki Sofista (Amfipolis ili Efes, IV vek). Poznat pre svega po svojoj strastvenoj i gnusnoj kritici Homera, dobio je nadimak „Homeromastiks (Homerov bičevalac). Bio je to, kažu, naslov njegovog dela u kojem je pokušao da, u ime zdravog razuma, dokaže besmislenost Homerovih epova.“

Izgleda da je ovo ime bilo ušlo u svakodnevni jezik. Tako je Gete, koji je bio dovoljno svestan svog genija, Zoilom nazivao kritičare koji su ga nipodaštavali.

U jednoj filolološkoj enciklopediji sam čak saznao da je Zoil umro tako što ga je gomila čestitih ljudi, zgađenih njegovim govorima o *Odiseji*, kamenovala. Herojska epoha u vreme koje se ljubitelji nekog književnog dela nisu ustezali da ukokaju nepodnošljivog kritičara.

Ukratko rečeno, Zoil je bio odvratni i bedni kreten. Odatle objašnjenje što niko nikada nije svoje dete nazvao ovim čudnozvučnim imenom. Osim, naravno, mojih roditelja.

Kada sam sa dvanaest godina otkrio svoju pogubnu homonimiju, otišao sam da od svoga oca zatražim objašnjenje, i on se izvukao sa „više niko to ne zna“. Moja majka je bila još bolja:

- Ne slušaj te tračeve!
- Mama, to piše u rečniku!
- Kad bi se verovalo svemu što piše u rečniku...
- Ali treba da se veruje! – rekao sam tonom Komandanta.

Odmah je odabrala drugi argument, prevejani i zlosrećniji:

- Nije pogrešio, priznaj da u *Ilijadi* ima razvlačenja.

Bilo je nemoguće naterati je da prizna da je nikad nije pročitala.

Kad su već morali da mi daju ime nekog sofiste, ne bih imao ništa protiv Gorgije, Protagore ili Zenona, čiji umovi i dan-danas golicađu našu radoznalost. Ali nazvati me po najglupljem i najprezrenijem od njih nije obećavalo svetlu budućnost.